

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу Нікешіної Наталі
Володимирівни «Механізми розвитку фінансового ринку України на основі
залучення іноземного капіталу», подану на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність теми дослідження

Процес глобалізації сприяє інтернаціоналізації капіталів і формуванню світового фінансового ринку. Залучення іноземного капіталу у національну економіку у формі інвестицій та кредитів має неоднозначні наслідки, однак в умовах браку внутрішніх фінансових ресурсів його значення зростає. В сучасних умовах приплив іноземного капіталу життєво важливий для досягнення середньострокових цілей, таких як вихід із кризового стану та забезпечення початку піднесення економіки. Позитивами залучення іноземного капіталу є привнесення в розвиток країни досягнень науково-технічного прогресу і передового досвіду управління соціально-економічними процесами.

Високий потенціал України щодо залучення іноземного капіталу на фінансовий ринок визначається значними обсягами внутрішнього ринку. Надходження прямих інвестицій для потреб розвитку національної економіки є важливим індикатором міжнародної привабливості держави, ознакою якості інвестиційного клімату та ключовим показником конкурентоспроможності на міжнародному ринку капіталу. У цьому контексті дисертація Нікешіної Наталі Володимирівни, присвячена проблемам розвитку фінансового ринку України на основі залучення іноземного капіталу, є своєчасною.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, що знайшли відображення в дисертації, повною мірою досліджені та достатньо обґрунтовані, про що свідчить структурна побудова та зміст роботи, широкий перелік використаних літературних джерел з досліджуваної проблеми та обсяг проаналізованої статистичної інформації. Обґрунтованість та достовірність наукових положень і результатів підтверджується використанням значного обсягу фактичного матеріалу, застосуванням широкого спектру прийомів економічних досліджень, нормативних та інструктивних матеріалів, апробацією на науково-практичних конференціях, а також повнотою використаної інформації та вибором методів її аналізу та обробки.

Тема дослідження розглянута та викладена всебічно і докладно. Дану роботу позитивно характеризує системність підходу до вирішення поставлених задач, логічна побудова й аналіз причинно-наслідкових зв'язків.

Висновки та рекомендації, які зроблені в дисертації, спираються на аналіз макро- та мікроекономічних взаємозалежностей залучення іноземного капіталу у формі прямих іноземних і портфельних інвестицій, теоретико-методичної бази, законодавчих та нормативно-правових актів, ілюструються фактичним матеріалом. Висновки є логічно обґрунтованим підсумком виконаної роботи та повною мірою відображають основні положення проведеного дослідження та можливі результати їхнього впровадження.

Автор використав широкий арсенал сучасних методів дослідження: системний підхід, кореляційні матриці, кореляційно-регресійний аналіз, оцінка розподілу, рейтингова оцінка, етапизація, коефіцієнтний аналіз, методи екстраполяції, трендовий аналіз.

Інформаційною базою дисертації є наукові праці з питань розвитку фінансового ринку та його інфраструктури, нормативно-правові акти, що регулюють питання здійснення прямих іноземних інвестицій, функціонування фондового ринку, страхової і банківської системи, статистичні дані та аналітичні матеріали Національного банку України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Наукова новизна одержаних результатів

Основні наукові результати, що характеризують новизну виконаного дослідження, полягають у такому.

У дисертації обґрунтовано концептуальні положення удосконалення механізмів розвитку фінансового ринку України на основі залучення іноземного капіталу, орієнтовані на забезпечення переходу фінансового ринку України від граничного стану до стану ринку, що розвивається; їх перевагою є комплексний підхід до узгодженого паралельного залучення іноземного капіталу в реальний сектор національної економіки, на фондовий ринок і в банківську систему (стор. 44-63). Переконливою є періодизація залучення іноземного капіталу в банківську систему України на основі виявлення закономірності зростання присутності у разі висхідних темпів економічного розвитку реального сектора економіки та навпаки (стор. 96-111).

Стратегічні механізми розвитку фінансового ринку ґрунтуються на підтриманні детермінантів залучення іноземного капіталу – політична стабільність; привабливий інвестиційний клімат; чіткий порядок трансферту прибутку; сприятливе податкове середовище; прозора дозвільна система; привабливі проекти для інвестування; наявність Кодексу іноземних інвестицій (стор. 66-80, 117-128).

Автором удосконалено методичний підхід до модернізації інституційної інфраструктури фінансового ринку на основі: мобілізації капіталу іноземних інвесторів; диверсифікації вкладень капіталу та забезпечення інструментів для ефективного управління фінансовими ризиками; надання іноземним учасникам ринку інформації про ціни фінансових інструментів; сприяння покращенню корпоративного управління на вітчизняних підприємствах; забезпечення ефективної системи розрахунків та клірингу; зменшення проблеми асиметрії інформації між вітчизняними та іноземними учасниками фінансового ринку (стор. 81-93, 136-149).

Новизною характеризується формалізація наслідків фінансової глобалізації, а також впливу залучення іноземного капіталу на розвиток фінансового ринку України, банківської системи, страхових компаній на основі використання методології SWOT-аналізу (стор. 24-26, 94-95, 112-113, 129-135).

Автором розвинуто понятійно-категоріальний апарат фінансової науки за рахунок надання авторського визначення фінансіалізації, визначено її вплив на розвиток граничних фінансових ринків: менші ризики дестабілізуючого впливу через їх відносну ізолюваність від розвинених фінансових ринків, низьку ліквідність і капіталізацію, привабливість для іноземних інвесторів через більший потенціал зростання порівняно з ринками, що розвиваються (стор. 13-23).

У дисертації дістав подальшого розвитку науковий підхід до розвитку фінансового ринку, який робить акцент на фінансові інноваційні продукти та операції (стор. 27-43).

Автором адаптовано методичні підходи до розрахунку показників короткострокової ліквідності і чистого стабільного фондування на основі Базель III, які враховують особливості побудови балансу банків іноземних банківських груп і змістовне наповнення його статей (стор. 150-181).

Повнота викладу сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях

Основні положення та результати дослідження опубліковано у 23 наукових працях, із яких: одна – розділ в колективній монографії; чотирнадцять – статті у наукових фахових виданнях України, одна – стаття у виданні, що включено до міжнародних наукометричних баз, сім – публікації у матеріалах конференцій. У опублікованих працях здобувача повно відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукову новизну.

Практичне значення результатів і висновків дисертації, пропозиції щодо їх використання

До результатів, які мають найбільше практичне значення, належать такі: методичний підхід до модернізації інституційної інфраструктури фінансового ринку, який впроваджено в діяльність ТОВ «Кремінь Брок» (довідка № 49 від 25.10.2016 р.); методичні підходи до розрахунку показників короткострокової ліквідності і чистого стабільного фондування на основі

Базель III, які використані в діяльності ПАТ «Універсал Банк» (довідка № 257-16 від 18.10.2016 р.); заходи щодо реалізації стратегічних механізмів розвитку фінансового ринку, які були враховані в ході розробки рекомендацій щодо удосконалення регуляторних документів в Інституті економіко-правових досліджень НАН України (довідка № 02/16-14 від 02.11.2016 р.). Наукові результати дисертації використовуються також у навчальному процесі ПВНЗ «Макіївський економіко-гуманітарний інститут» при викладанні дисциплін «Фінансовий ринок», «Ринок фінансових послуг», «Міжнародні фінанси» (довідка № 27/1 від 12.10.2016 р.).

Дискусійні положення та недоліки дисертаційної роботи

Поряд із наявністю позитивних результатів, отриманих автором, відзначимо основні недоліки та дискусійні положення, які, на нашу думку, полягають у такому:

1. На стор. 17 дисертації автор стверджує: «Фінансову лібералізацію найчастіше розглядають як частину структурних реформ, типових для неоліберального підходу до розвитку. Це є найважливішим аспектом фінансіалізації, що збільшило розширення національних економік до глобальної фінансової системи». Цікаво почути думку автора про співвідношення понять «фінансова лібералізація» та «фінансіалізація».

2. Здається помилковим підхід до виділення етапів фінансової глобалізації (стор. 19), оскільки, на думку автора, четвертий етап розпочинається у 2000-ті роки і триває по теперішній час). Вважаємо, що четвертий етап завершився у 2008 році під час світової фінансової кризи. П'ятий етап, який розпочався у 2009 році, пов'язаний із посиленням наднаціонального регулювання світового фінансового ринку з метою забезпечення його стійкості.

3. На стор. 89 згадується про Програму розвитку фондового ринку України на 2015–2017 роки. На жаль, автор не надає її критичної оцінки в частині залучення іноземного інвестора.

4. У табл. 2.9 на стор. 107 наведено фінансові показники діяльності банків іноземних банківських груп в Україні станом на 01.01.2016 р. Їх

доцільно було згрупувати за ознакою країни походження капіталу.

5. Серед загроз залучення іноземного капіталу на фінансовий ринок України (табл. 3.2 на стор. 130) не вказано отримання контролю за його інфраструктурними учасниками, тим більше, що у положенні наукової новизни щодо методичного підходу до модернізації інституційної інфраструктури фінансового ринку ця загроза зазначена (стор. 9).

6. У параграфі 3.3 (табл. 3.9-3.10, стор. 179-181) розраховано показники короткострокової і довгострокової ліквідності банку ПАТ «Універсал банк» станом на 01.01.2016 р., проте по тексту параграфа відсутні формули для їх обчислення.

Вказані зауваження не знижують загального позитивного сприйняття дисертаційної роботи та її результатів.

Відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів

Зміст дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему «Механізми розвитку фінансового ринку України на основі залучення іноземного капіталу» відповідає паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит. Обсяг, новизна виконаних Нікешиною Наталею Володимирівною досліджень, результати практичного впровадження, повнота висвітлення у друці наукових положень, апробація отриманих результатів у цілому відповідають вимогам, що пред'являються до дисертацій, які подано на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Дисертацію написано грамотною українською мовою, її зміст носить пошуково-дослідницький характер, а положення, висновки і рекомендації є достовірними. У дисертації розроблено теоретичні положення, методичні основи і практичні рекомендації щодо удосконалення стратегічних механізмів розвитку фінансового ринку на основі залучення іноземного капіталу, модернізації інституційної інфраструктури фондового ринку, адаптації міжнародних стандартів регулювання діяльності іноземних банківських груп в Україні.

За змістом і оформленням дисертаційна робота «Механізми розвитку фінансового ринку України на основі залучення іноземного капіталу» відповідає пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами та доповненнями), що висуваються до кандидатської дисертації. Автор дисертації – Нікешина Наталя Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент -

кандидат економічних наук, доцент кафедри
обліку, фінансів та економічної безпеки

ДВНЗ «Донецький національний технічний
університет» МОН України (м. Покровськ)

Л. Л. Катранжи

Підпис Л. Л. Катранжи засвідчую:

Вчений секретар

Н. С. Костюкова